

23.04.2019

§ 22

Asianro 1425/01.01.00/2019

Valtuustoaloite / "koulupsyykkarien" virkojen perustaminen perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueelle**Vs. terveystoimittaja Pertti Lipponen**
Terveyspalvelujen tukipalvelut

Valtuutetut Tuula Väättäinen, Marja Berg ja 45 muuta valtuutettua ovat tehneet 11.2. 2019 valtuustoaloitteen "koulupsyykkarien" virkojen perustamisesta perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueille ratkaisuna lisääntyneeseen lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen tarpeeseen.

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Useamman vuoden ajan on ollut nähtävissä lasten ja nuorten psykososiaalisten ongelmien lisääntyminen ja ulkopuolisen avun tarpeen kasvu niin Kuopiossa kuin valtakunnallisesti. Valtuustoaloitteessakin (11.2.2019) todetusti Kuopion kaupungissa toimivat lasten ja nuorten ns. matalan kynnyksen paikat, Perheneuvola ja SIHTI Nuorten vastaanotto, ovat ruuhkautuneet, samoin lähetteelliset Lasten mielenterveysyksikkö sekä Nuorten mielenterveysyksikkö sekä KYSissä toimivat lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian poliklinikat.

Palvelualueuudistuksen myötä Kuopion kaupunki ja KYS laativat kolmiportaisen hoidonporrastuksen mallin vuonna 2011. Kaikkien hoitotahojen ruuhkaannuttua viime vuosina, hoidonporrastuksen kriteerit ovat hämärtyneet ja yhä vaikeampia asiakastapauksia joudutaan ottamaan vastaan matalan kynnyksen palveluissa. Kun ns. seuraava porras ei vedä, lähetteitä pompotellaan paikasta toiseen ja vastaanottanut taho joutuu kannattelemaan asiakkuutta. Matalan kynnyksen palvelut Perheneuvola ja SIHTI Nuorten vastaanotto saavat lähetteitä jatkohoidon järjestämiseksi, joka ei kuitenkaan ole näiden yksiköiden perustehtävä.

Valtuustoaloitteessa esitetään koulupsyykkareiden tehtävien perustamista Kuopion kouluille, johon esitykseen terveyspalveluilta on pyydetty vastinetta.

Valtuustoaloitteen tiimoilta 1.3.2019 tapasivat ohj. ma. palvelupäällikkö Anneli Reinikainen, apulaisylilääkäri Saija Roine, johtava psykologi Arja Veijalainen, terveydenhoidon palvelujen päällikkö Hanna-Mari Tanninen, palveluesimies Maiju Tirri, kasvun ja oppimisen tuen päällikkö Miia Uotinen sekä perusopetuspäällikkö Mika Kuitunen.

Em. asiantuntijat kuvasivat (LIITE 1) tällä hetkellä kouluilla ja oppilaitoksilla toimivat ammattiryhmät ja yhteistyötahot. Luokanopettajat, tuntiopettajat, lehtorit, erityisopettajat, opinto-ohjaajat sekä koulunkäynnin ohjaajat toimivat mm. perusopetusyksikön alaisuudessa. Koulupsykologit ja -kuraattorit toimivat koulukuraattori- ja psykologipalveluiden alaisuudessa ja koululääkärit ja -terveydenhoitajat terveydenhoitoyksikön alaisuudessa. Tiivistä yhteistyötä koulujen kanssa tekevät mm. nuorisotyön työntekijät, Perheneuvola, SIHTI Nuorten vastaanotto, LNMY sekä KYSin lasten- ja nuorisopsykiatrian

23.04.2019

klินิกat toimivat yhteistyössä koulun verkoston kanssa tapauksissa, joissa lapsella/nuorella on jo oleva mielenterveyden ongelma tai epäily siitä.

Kuopion alueella on yhteensä 40 ala-, ylä-, yhtenäis- ja erityiskoulua peruskouluikäisille sekä toisen asteen oppilaitoksina lukiot ja Savon Ammatti- ja aikuisopisto.

Vuonna 2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä kouluille ja oppilaitoksiin (lähipalveluna) oppilashuollon palvelut, joita tarjoavat psykologit, kuraattorit, terveydenhoitajat ja lääkärit. Opetushenkilöstöllä on velvollisuus ohjata lapsi/nuori keskustelemaan psykologin tai kuraattorin kanssa, mikäli arvioi sen olevan tarpeen. Henkilökohtainen keskusteluaika psykologille tai kuraattorille täytyy järjestää 7 koulupäivän kuluessa, kiireellisissä asioissa samana tai seuraavana päivänä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki ei tunne psyykkareita.

Valtuustoaloitteen pohjalta em. asiantuntijat pohtivat psyykkareiden lainsäädännöllistä asemaa ja kuinka psyykkarien työ olisi mahdollista yhteen sovittaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määritettyjen ammattiryhmien kanssa. Millä keinoin yhteistyötä jo olemassa olevien toimijoiden kanssa pystyttäisiin kehittämään niin, ettei psyykkareista muodostuisi erillistä lisätahoa, jonka kautta lapsi/nuori soljuu seuraavan tahon avun piiriin tai ettei psyykkari tekisi päällekkäistä työtä muiden kouluilla toimivien palveluiden kanssa.

Useimmilla Kuopion peruskouluilla ja oppilaitoksilla on tilaongelmia ja toimivat ja asianmukaiset työtilat puuttuvat nykyisin työskenteleviltä terveyden- ja oppilashuollon työntekijöiltä monella koululla. Psyykkareiden mahdollinen työtila kouluilla pohditutti em. asiantuntijoita.

Psyykkaritoiminnasta on hyviä kokemuksia, etenkin kunnista, joissa lakisääteisiä palveluita ei ole pystytty järjestämään asianmukaisesti psykologien tai kuraattorien rekrytoinnin vaikeuden vuoksi. Toisaalta käytännön tasolla on tullut esille haasteita nimenomaan työnkuvien päällekkäisyydessä ja toiminnan yhteensovittamisessa suhteessa muihin kouluilla toimiviin palveluihin.

Mm. Oulun kaupunki on luopunut psyykkareista oppilashuoltolain tultua voimaan. Kouvolassa psyykkarit ovat toimineet kouluilla vuodesta 2010 alkaen ja kaupungissa on lisäksi nuorisoneuvola. Ylä-Savon Sotessa psyykkaritoiminta on koettu hyvänä, mutta samalla on koettu, että työnkuvan ja yhteistyön osalta on tehtävä selkiyttämistä.

Toistaiseksi ei ole olemassa näyttöön perustuvaa tietoa siitä, millaisiin tuloksiin psyykkaritoiminnalla on päästy.

Psyykkaritoimintaa olisi hyvä pilotoida pienimuotoisesti TA2020 valmistelun yhteydessä sovittavassa laajuudessa. Tarkka tehtävän- ja yhteistyönkuvaus olisi laadittava ennen pilotointia yhteistyössä kouluilla ja oppilashuollossa toimivien sekä yhteistyötahojen kesken. Pilotointiajan tulisi olla riittävän pitkä ja pilotoinnille olisi asetettava tavoitteet ja tuloksia olisi arvioitava säännöllisin, sovituin väliajoin. Asemointia tulisi myös pohtia tarkkaan.

Em. asiantuntijat korostavat, että jo olemassa olevia ja toimivaksi todettuja lakisääteisiä palveluja, kuten kuraattoripalveluja, tulisi vahvistaa valtakunnallisten suositusten mukaisesti ennen uuden ammattiryhmän perustamista. Myös toiminnallista yhteistyötä nykyisten toimijoiden kesken tulee vahvistaa resurssilisäyksen ohella.

23.04.2019

Lisäksi em. asiantuntijat toteavat, että lasten ja nuorten kanssa tehtävässä työssä merkittävässä roolissa tällä hetkellä näyttäytyvät vanhemmuuteen ja perheiden tilanteisiin liittyvät haasteet. Lapsen / nuoren hyvinvoinnilla ja vanhempien voimavaroilla on vahva keskinäinen yhteys. Vahvistamalla vanhemmuutta sekä vanhempana toimimista voidaan edistää lapsen hyvinvointia ja terveyttä.

Vaikutusten arviointi

Esitys

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyy edellä olevan selvityksen ja antaa sen vastauksenaan valtuustoaloitteeseen.

Liitteet

- 1 1425-2019-1 Aloite 745994_1_1.pdf
- 2 Kouluilla toimivat ammattiryhmät ja yhteistyötahot tällä hetkellä II.pdf

Valmistelija

Anneli Reinikainen

puh. +358 44 718 6333

Pertti Lipponen

puh. +358 44 718 6271

Hanna-Mari Tanninen

puh. +358 44 718 6513

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

Vs. apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyy vs. terveysjohtajan esityksen.

Päätös

Merkittiin, että johtava psykologi Arja Veijalainen oli kokouksessa läsnä klo 15.35 – 16.34 tämän asian käsittelyn ajan.

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti vs. apulaiskaupunginjohtaja ehdotuksen.

